

Sygn. akt II AKa 272/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, II Wydział Karny, w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marian Baliński
Sędziowie:	SA Krzysztof Eichstaedt (spr.) SA Jarosław Papis
Protokolant:	sekr. sądowy Łukasz Szymczyk

przy udziale H. T., Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2013 r.

sprawy

G. L.

oskarżonego z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk i art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 4 czerwca 2012 r., sygn. akt XVIII K 77/11

na podstawie art. 437 § 1 kpk i art. 636 § 1 kpk w zw. z art. 624 § 1 kpk

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną;
2. zasądza od oskarżyciela posiłkowego (...) Bank (...) Spółka Akcyjna na rzecz oskarżonego G. L. kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów związanych z udziałem obrońcy w postępowaniu apelacyjnym;
3. zwalnia oskarżyciela posiłkowego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt II AKa 272/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2012r. wydanym w sprawie XVIII K 77/11 Sąd Okręgowy w Łodzi uznał oskarżonego G. L. za winnego popełnienia: siedmiu przestępstw wyczerpujących dyspozycję art. 286§1 k.k. i art. 297§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k., jednego przestępstwa wyczerpującego dyspozycję art. 13§1 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k. w zw. z art. 297§1 k.k. i w zw. z art. 11§2 k.k. oraz dwóch przestępstw zakwalifikowanych z art. 286§1 k.k. i art. 294§1 k.k. w zw. z art. 297§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k.

Za będące w zbiegu realnym przestępstwa sąd meriti wymierzył oskarżonemu karę 2 lata pozbawienia wolności, a nadto w związku ze skazaniami za czyny opisane w pkt IV, VIII i X aktu oskarżenia zobowiązał oskarżonego G. L. do częściowego naprawienia szkody, poprzez wpłatę na rzecz poszkodowanych następujących kwot:

- a) na rzecz banku (...) S.A. 3.000 zł.;
- b) na rzecz G. Noble 2.000 zł.;
- c) na rzecz D. bank (...) S.A. 10.000 zł.

Wyrok sądu okręgowego w ustawowym terminie, w zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia co do środka karnego – obowiązku naprawienia szkody - zaskarżył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego (...) Bank (...) S.A., podnosząc zarzut obrazy przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 46§1 k.k. poprzez orzeczenie obowiązku naprawienia szkody przez oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego jedynie w niewielkiej części, podczas gdy w przypadku złożenia przez pokrzywdzonego stosownego wniosku orzeczenie obowiązku naprawienia szkody ma charakter obligatoryjny, a solidarna odpowiedzialność współsprawców za szkodę wyrządzoną przestępstwem istnieje bez względu na to, czy odpowiadają oni we wspólnym postępowaniu, czy też o ich odpowiedzialności cywilnej orzeka się różnymi wyrokami.

W konkluzji pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wnosił o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części w ten sposób, że sąd na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiąże oskarżonego G. L. do naprawienia w całości wyrządzonej oskarżycielowi posiłkowemu szkody poprzez zapłatę na rzecz (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 509.665,11 zł – solidarnie z B. P., którego zobowiązanie wynika z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi, XVIII Wydział Karny z dnia 28 maja 2008 (sygn. XVIII K 37/08), ewentualnie
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji;
- 3) zasądzenie od oskarżonego G. L. na rzecz oskarżyciela posiłkowego kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelację oskarżyciela posiłkowego należało uznać za oczywiście bezzasadną. W pierwszej kolejności odnotować należy, iż literalna wykładnia przepisu art. 46§1 k.k. wskazuje na to, iż sąd ma możliwość orzeczenia w części obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, a zatem wbrew sugestii pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego sąd meriti w niniejszej sprawie wcale nie dopuścił się obrazy przepisu art. 46§1 k.k., z którego to jednoznacznie wynika, iż w razie skazania sąd może orzec, a na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej orzeka, obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości albo w części (podkreślenie SA) lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Skoro zatem sąd meriti nałożył na skazanego obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem w części, poprzez wpłatę m. in. na rzecz (...) Bank (...) S.A. kwoty 10.000 zł., nie może być mowy o naruszeniu wspomnianego powyżej art. 46§1 k.k., który to przepis przewiduje w przypadku złożenia przez pokrzywdzonego wniosku, orzeczenia obowiązku naprawienia przestępstwem szkody także w części, nie przewidując w tym zakresie żadnych dodatkowych przesłanek, pozostawiając tą kwestię do uznania niezawisłego sądu.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, iż w ocenie sądu meriti oskarżony powinien naprawić szkodę w części uzasadnionej stopniem przyczynienia się do jej powstania i stopniem winy. Dalej czytamy, iż stopniowi winy oskarżonego odpowiada zaś jedynie naprawienie szkody w niewielkiej części przez oskarżonego G. L. (k. 2605 odw.) .

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego domagając się zmiany zaskarżonego wyroku wnosił przede wszystkim o zobowiązanie oskarżonego G. L. do naprawienia w całości wyrządzonej oskarżycielowi posiłkowemu szkody, poprzez

zapłatę na rzecz (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 509.665,11 zł – solidarnie z B. P., którego zobowiązanie wynika z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi, XVIII Wydział Karny z dnia 28 maja 2008 (sygn. akt XVIII K 37/08). Argumentując zasadność swojego żądania pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego odwołał się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2000r. (I KZP 40/00, OSNKW 2001r., z. 1-2, poz. 20). Teza wspomnianej powyżej uchwały stanowi, iż orzeczenie środka karnego, przewidzianego w art. 46 § 1 k.k., dopuszczalne jest również (podkreślenie SA) w postaci solidarnego zobowiązania współsprawców przestępstwa do naprawienia wyrządzonej szkody w całości albo w części. Warto jednak odnotować, iż w uzasadnieniu omawianej uchwały, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż nie jest wcale oczywiste, że orzeczenie omawianego środka karnego dopuszczalne jest wyłącznie w postaci solidarnego zobowiązania współsprawców do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody. Nie można bowiem wykluczyć sytuacji, w których bardziej uzasadnione będzie orzeczenie środka karnego przewidzianego w art. 46 § 1 k.k., np. w częściach równych lub pro rata parte.

W doktrynie zauważa się, iż nie odpowiada istocie środka karnego zobowiązanie do naprawienia szkody mające charakter zobowiązania solidarnego. Wręcz podnosi się, iż nałożenie obowiązku naprawienia szkody w przypadku współsprawstwa pro rata parte najlepiej odpowiada karnoprawnemu obowiązkowi naprawienia szkody, przy którego nakładaniu należy uwzględnić zasadę indywidualizacji środków odpowiedzialności karnej (B. Bogdan, Z. Cwiakalski, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewski, M. Szewczyk, W. Wrobel, A. Zoll (red.), Kodeks karny. Część ogólna – komentarz, Warszawa 2012r., s. 719; Z. Gostyński, Obowiązek naprawienia szkody w nowym ustawodawstwie karnym, Kraków 1999r., s. 198; M. Oczkowski w: System Prawa Karnego, Tom 6, Kary i środki karne. Poddanie sprawcy próbie, pod red. M. Melezini, C. H. Beck, Warszawa 2010r., s. 718-720).

Warto w tym miejscu wspomnieć także o wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 26 października 2000r. wydanym w sprawie II AKA 133/00 (Prok. i Pr. – wkł. 2002r., nr 1, poz. 18), w którym wyrażono pogląd, iż przewidziany w art. 46 § 1 k.k. obowiązek naprawienia szkody jest środkiem karnym, przy orzekaniu którego należy kierować się zasadami prawa cywilnego, dotyczącymi ustalenia wielkości szkody majątkowej lub doznanej krzywdy. Jednakże środek karny nie może być orzeczony solidarnie, gdyż wynika to z istoty środka karnego występującego bądź obok kary zasadniczej, bądź też może być w niektórych przypadkach orzeczony samoistnie.

W literaturze podnosi się, iż przedmiotowy środek karny może zobowiązywać do naprawienia szkody w **całości lub w części**. Wprawdzie regułą powinno być całościowe pokrycie szkody, tak aby roszczenia pokrzywdzonego zostały w tym zakresie zaspokojone, to jednak ustawa dopuszcza możliwość zasądzenia odszkodowania tylko częściowo. Wybór pomiędzy odszkodowaniem całościowym a częściowym należy do sądu (J. Giezek (red.), N. Kłaczyńska, G. Łabuda, Kodeks karny, Część ogólna. Komentarz, Lex 2012. teza 9 do art. 46 k.k.).

Reasumując niniejsze rozważania stwierdzić należy, iż sąd meriti nie dopuścił się obrazy art. 46§1 k.k., co uzasadniałyby uchylenie zaskarżonego wyroku, albowiem przepis art. 46§1 k.k. nie tylko dopuszcza możliwość orzeczenia częściowego naprawienia szkody, a ponadto nie wymaga, aby w sytuacji gdy szkoda jest wynikiem współsprawstwa, sąd był zobligowany do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody solidarnie.

Warto odnotować także, że skoro wyrok wydany przez sąd meriti zapadł w trybie art. 387 k.p.k., pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego podnosząc zarzut obrazy art. 46§1 k.k., powinien wnosić przede wszystkim o wydanie wyroku kasatoryjnego, a nie reformatoryjnego.

Z art. 636§1 k.p.k. wynika, iż w sprawach z oskarżenia publicznego, w razie nieuwzględnienia środka odwoławczego, wniesionego wyłącznie przez oskarżonego lub oskarżyciela posiłkowego, co miało miejsce w niniejszej sprawie, koszty procesu za postępowanie odwoławcze ponosi na ogólnych zasadach ten, kto wniósł środek odwoławczy, a jeżeli środek ten pochodzi wyłącznie od oskarżyciela publicznego - koszty procesu za postępowanie odwoławcze ponosi Skarb Państwa. Innymi słowy w wypadku wniesienia środka odwoławczego wyłącznie przez oskarżyciela posiłkowego, gdy nie zostanie on uwzględniony, koszty postępowania odwoławczego ponosi skarżący. Jeżeli oskarżony miał w postępowaniu odwoławczym obrońcę, to w wypadku obrońcy z wyboru oskarżyciel posiłkowy ponosi koszty udziału

obrońcy w tym postępowaniu, które na wniosek oskarżonego sąd odwoławczy zasądza na jego rzecz (D. Świecki, Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych, LexisNexis, Warszawa 2010r., s. 398).

O wysokości kosztów związanych z udziałem obrońcy oskarżonego w postępowaniu przed sądem odwoławczym, sąd II instancji orzekł na podstawie § 14 ust.1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1348 ze zm.),

Kierując się względami słuszności (podmiotem zobowiązanym jest pokrzywdzony), sąd apelacyjny zwolnił oskarżyciela posiłkowego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, to jest opłaty i wydatków poniesionych przez Skarb Państwa w postępowaniu apelacyjnym (art. 624§1 k.p.k.).